

V. DUSZPASTERSTWO LITURGICZNE

Odpowiedzi na pytania przesłane do Komisji

1. Nieszpory z wystawieniem Najśw. Sakramentu

Zwracam się z uprzejmą prośbą o udzielanie informacji na temat Nieszporów z Wystawieniem Najświętszego Sakramentu. Do tej pory w jednym z kościołów Nieszpory były odprawiane bez Wystawienia. Wystawienie odbywało się po odśpiewaniu Magnificat. Obecnie występuje praktyka, że najpierw następuje Wystawienie Najświętszego Sakramentu i podczas wystawienia są odprawiane Nieszpory.

Z Instrukcji Episkopatu Polski o kulcie Tajemnicy Eucharystii poza Mszą Świętą – (11 XII 1987). wynika, że „Należy podtrzymywać zwyczaj odprawiania Nieszporów z wystawieniem Najświętszego Sakramentu”. Nie jest tu jasno sprecyzowane, czy Nieszpory z Wystawieniem z rozumieniem, że najpierw nieszpory potem wystawienie, podczas którego śpiewane są prośby. Czy, też Wystawienie, podczas którego odprawia się Nieszpory. Z góry dziękuję za wytłumaczenie tych zawiłości.

Z poważaniem
Arkadiusz Granda

Odpowiedź

Odpowiedź na Pańskie pytanie rozpocznę od „Ogólnego Wprowadzenia do Liturgii Godzin”, które w poruszanej kwestii jest dla nas źródłem najbardziej miarodajnym, a które mówiąc o sposobie celebrowania Liturgii godzin, nie mówi nic na temat sprawowania jej w obecności wystawionego Najświętszego Sakramentu. Najprawdopodobniej chodzi o to, aby nie łączyć ze sobą i nie kumulować dwóch celebracji, bardzo bogatych w treści teologiczno-liturgiczne. Ogólne Wprowadzenie natomiast wspomina wyraźnie o łączeniu Liturgii godzin z Mszą św. czyli o sprawowaniu Jutrzni, Nieszporów, innych Godzin w połączeniu z celebracją eucharystyczną (nr 93-97), nie zaś podczas.

Przytoczony przez Pana tekst Instrukcji jest cytatem 72 numeru „Komunia święta i kult tajemnicy eucharystycznej poza Mszą św. dostosowane do zwyczajów diecezji polskich”, w którym czytamy: „Przed Najświętszym Sakramentem wystawionym na dłuższy czas można odprawić jakąś część Liturgii godzin, zwłaszcza Godziny główne”. Rozsnuwając Pańskie wątpliwości oznaczałoby to, że jeśli już Nieszpory mają być sprawowane wobec wystawionego Najświętszego Sakramentu, to ich rozpoczęcie powinno być poprzedzone obrzędem Wystawienia. Na pewno nie jest właściwe robienia Wystawienia w trakcie sprawowania Nie-

sporów, np. podczas odśpiewania Magnificat. Jest to wręcz zabronione z tej racji, że każda Godzina liturgiczna ma swoją strukturę, ma swój „bieg”, który powinien być zachowany i przestrzegany podczas jej sprawowania.

Z wyrazami szacunku.

Ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki,
konsultor Komisji ds. Kultu Bożego
i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski.

2. Sprawa Mszy bluesowej

30. września w Środzie Wielkopolskiej, w kolegiacie, z okazji „Meskalina Blues Festiwal” planowana jest Msza „bluesowa”. Chciałbym dowiedzieć się, czy można uzyskać dyspensę na taką muzykę podczas Mszy, niezgodną z Instrukcją Episkopatu Polski o muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II, np. punkt 15 i 29).

in Christo
Dawid Gospodarek

Odpowiedź

Mogą nas niepokoić takie zjawiska, jak Msza „bluesowa”. Nie wiem, co to dokładnie znaczy, ale wskazania Kościoła jasno mówią, że w liturgii nigdy nie może być wykonywana jakakolwiek muzyka o charakterze rozrywkowym i nie ma od tego żadnej dyspensy. Mówimy bowiem o celebrowaniu liturgii, a Eucharystia nigdy nie może być traktowana instrumentalnie. Mam nadzieję, że przygotowywana Instrukcja o muzyce liturgicznej raz jeszcze jasno pomoże zrozumieć te sprawy wszystkim zainteresowanym.

Serdecznie pozdrawiam

ks. Andrzej Filaber
konsultor Komisji ds. Kultu Bożego
i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski.

3. Oddawanie czci ołtarzowi

Laudetur Iesus Christus!

Chciałbym w stronę szanownej komisji episkopatu skierować następujące pytania związane z oddawaniem rewerencji ołtarzowi przed rozpoczęciem Mszy św. i po rozesłaniu ludu. Otóż proszę o rozwiązanie wątpliwej sytuacji w trzech następujących przypadkach:

1. Czy asysta liturgiczna wraz z celebransem, koncelebransami i diakonem po przyjsciu bezpośrednio **przed ołtarz** powinna wykonać głęboki ukłon (Pan Jezus jest obecny w tabernakulum) zaraz po przyklęknieniu? Pytam próbując interpre-

tować tenże przepis OWMR: 49. *Po przyjściu do prezbiterium kapłan, diakon i usługujący oddają cześć ołtarzowi przez głęboki ukłon.* w odniesieniu do mszy koncelebrowanej OWMR, również nakazuje głęboki ukłon w stronę ołtarza jak w powyższym punkcie. I czy nie nastąpi wówczas moment dublowania gestów liturgicznych? (wszak przed sobą asysta ma bezpośrednio ołtarz i tabernakulum).

2. Gdy asysta razem z celebransami, koncelebransami oraz diakonem przez rozpoczęciem Mszy św. udaje się krótszym wejściem bezpośrednio przed tabernakulum (z rzeczywistą obecnością Najświętszego Ciała Pana Jezusa) i gdy po przyklęnięciu w stronę Najświętszego Sakramentu, celebrans, koncelebransi i diakon odwracają się do ołtarza, aby na znak czci ucałować go, to czy przed pocałunkiem wykonują głęboki ukłon w jego stronę wraz z usługującymi??

3. Czy po rozestaniu, gdy główny celebrans wraz z diakonem całują ołtarz a reszta koncelebransów oddaje tylko ukłon głęboki w stronę ołtarza, usługujący też winni się skłonić do ołtarza? 251. *Przed odejściem koncelebransi składają cześć ołtarzowi przez głęboki pokłon. Natomiast główny celebrans razem z diakonem, jak zwykle, całuje ołtarz.*

Dziękuję z góry bardzo za odpowiedź, pamiętam cały czas o modlitwie w intencji całej KEP.

Cum Deus!

Lukasz Szczepanik,
ceremoniarz z parafii Miłosierdzia Bożego w Rzeszowie.

Odpowiedź

Szanowny Panie Łukaszu!

Chcąc odpowiedzieć na Pana pytania, należy najpierw przyjąć pewne założenia teologiczne i prawne. Od strony teologicznej kapłan (główny celebrans lub też koncelebransi) celebrując liturgię występuje zawsze „in persona Christi” (w osobie Chrystusa), czyli uobecnia sobą Chrystusa, a nie zasłania Go (por. KL 7). Poza tym wierni, w tym także i służba liturgiczna, tworzący razem jedno zgromadzenie liturgiczne uobecniają sobą Chrystusa (na sposób duchowy) w myśl słów Syna Bożego: „Gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich” (Mt 18, 20 – por. KL 7).

W kwestii przepisów liturgicznych obecne OWMR podając normy odnoszące się do urządzania i wystroju kościoła (OWMR 288-318), a w związku z tym rubryki mówiące o zachowaniu się celebransa i służby liturgicznej uwzględniają sytuację, w której miejsce przechowywania Najświętszego Sakramentu jest poza prezbiterium (por. OWMR 314, 315b). Jedyny wyjątek stanowi OWMR 315a, który jednak nie jest brany pod uwagę w innych normach. Pewną pomocą w rozstrzygnięciu OWMR 315a stanowi OWMR 274, a także teologiczne rozumienie KL 7. Należy zatem wziąć pod uwagę OWMR, które stwierdza: „Niech się też (wierni) wystrzegają wszelkiego indywidualizmu i podziału” (OWMR 95), a także „niech tworzą jedno ciało” (OWMR 96).

W Polsce zauważa się, nawet w nowo budowanych kościołach, że miejsce przechowania Najświętszego Sakramentu jest często usytuowane w tylnej części prezbiterium na osi głównej i stąd następuje zazwyczaj wejście procesji pomiędzy ołtarzem a tabernakulum. Z Pańskiego listu wnioskuje, że pyta Pan o taką właśnie sytuację.

1. Jeśli procesja podąża przez środek kościoła dochodząc do ołtarza, to wtedy wystarczy jeden akt szacunku, a mianowicie przyklęknienie przed ołtarzem, ponieważ ołtarz i tabernakulum są na jednej osi. Samo przyklęknienie jest aktem wyższym niż skłon, a więc przyklękając jednocześnie przed dwoma tymi miejscami zadość czyni się innym gestom (żadnych skłonów – nawet głową – już się nie wykonuje). Następnie celebrans z diakonem (i koncelebransami) podchodzą do ucałowania ołtarza i zajmują wyznaczone dla nich miejsca.

2. Kiedy procesja przychodzi do ołtarza tzw. „krótkim wejściem” (czyli bocznymi drzwiami do prezbiterium między ołtarzem a tabernakulum) wtedy celebrans (koncelebransi), diakon i służba liturgiczna (oczywiście w ustalonej kolejności) zwracają się do tabernakulum i przyklękają (OWMR 274), a następnie odwracają się i skłaniają się w stronę ołtarza (OWMR 49, 211), po czym osoby (o których mowa w nrze 49, 211), całują ołtarz.

3. Po rozesłaniu służba liturgiczna stosuje się do OWMR 169, czyli także oddaje cześć ołtarzowi, a następnie wszyscy zwracają się w stronę tabernakulum (jeśli jest w prezbiterium) i przyklękają (por. OWMR 274).

Przepisy dotyczące Mszy koncelebrowanej odnoszą się tylko do koncelebransów i nie ma w nich mowy o służbie liturgicznej. Dlatego należy brać pod uwagę normy zawarte w innych miejscach wprost odnoszące się do niej.

Życzę dobrego przygotowywania liturgii i pełni duchowego jej przeżywania.

ks. Jacek Nowak SAC

konsultor i sekretarz Komisji ds. Kultu Bożego
i Dyscypliny Sakramentów KEP